

ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ
ԾՈՎՈՒՄ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻ ԿԱԶՄԻՑ ՎԻՐԱՎՈՐՆԵՐԻ, ՅԻՎԱՆԴՆԵՐԻ ԵՎ
ՆԱՎԱԲԵՎԿՅԱԼՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԻ ԲԱՐԵԼԱՎԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ներքոստորագրյալները, այն դիվանագիտական համաժողովում ներկայացված կառավարությունների լիազորները, որոնք 1949 թվականի ապրիլի 21-ից մինչև օգոստոսի 18-ը ժնեւում նիստեր էին գումարել՝ 1907 թվականի հոկտեմբերի 18-ի Յաագայի կոնվենցիան վերանայելու եւ 1906 թվականի ժնեւի կոնվենցիայի սկզբունքները ծովային պատերազմում կիրառելու նպատակով, կնքեցին հետեւյալ համաձայնագիրը.

Գլուխ 1
Ընդհանուր դրույթներ

ՀՈՂՎԱԾ 1
Կոնվենցիայի պահպանումը

Բարձր պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են ցանկացած հանգամանքներում պահպանել եւ ստիպել պահպանելու սույն Կոնվենցիան:

ՀՈՂՎԱԾ 2
Կոնվենցիայի կիրառումը

Բացի այն որոշումներից, որոնք պետք է ուժի մեջ մտնեն դեռեւս խաղաղ ժամանակ, սույն Կոնվենցիան կկիրառվի հայտարարված պատերազմի կամ ցանկացած այլ

զինված ընդհարման դեպքում, որը ծագում է երկու կամ մի քանի Բարձր պայմանավորվող կողմերի միջեւ, անգամ եթե դրանցից մեկը չի ընդունում պատերազմական վիճակը:

Կոնվենցիան կկիրառվի նաեւ Բարձր պայմանավորվող կողմի ամբողջ տարածքի կամ

դրա մի մասի գրավման բոլոր դեպքերում, անգամ եթե այդ գրավումը ոչ մի զինված

դիմադրության չհանդիպի:

Եթե ընդհարման մեջ գտնվող տերություններից մեկը չի հանդիսանում սույն Կոնվենցիայի մասնակից, Կոնվենցիայի մասնակից տերություններն իրենց փոխհարաբերություններում, այնուամենայնիվ, կմնան նրանով կապված: Դրանից բացի,

դրանք Կոնվենցիայով կապված կլինեն վերը նշված տերության վերաբերմամբ, եթե

վերջինս ընդունում եւ կիրառում է Կոնվենցիայի դրույթները:

ՀՈՂՎԱԾ 3
Միջազգային բնույթ չկրող ընդհարումները

Միջազգային բնույթ չկրող եւ Բարձր պայմանավորվող կողմերից մեկի տարածքում

ծագող զինված ընդհարման դեպքում ընդհարման մեջ գտնվող յուրաքանչյուր կողմ

պարտավոր է առնվազն կիրառել հետեւյալ դրույթները.

1. Անձինք, որոնք անմիջականորեն չեն մասնակցում ռազմական գործողություններին, ներառյալ զինված ուժերի կազմից այն անձինք, ովքեր գեներալայր են դրել, ինչպես նաեւ նրանք, ովքեր դադարել են ռազմական գործողություններին մասնակցել՝ հիվանդության, վիրավորվելու, ձերբակալվելու կամ

ցանկացած այլ պատճառով, պետք է բոլոր հանգամանքներում օգտվեն մարդասիրական

վերաբերմունքից՝ առանց ռասայի, մաշկի գույնի, կրոնի կամ հավատի, սեռի, ծագման

կամ գույքային դրության կամ ցանկացած այլ համանման չափանիշների պատճառներով

որեւէ աննպաստ տարբերակման:

Այդ նպատակով վերը նշված անձանց նկատմամբ արգելվում են եւ մշտապես ու ամենուրեք կարգելվեն հետեւյալ գործողությունները.

ա) կյանքի եւ ֆիզիկական անձեռնմխելիության դեմ ուղղված ոտնձգությունը, մասնավորապես, բոլոր տեսակի սպանությունները, խեղումները, դաժան վերաբերմունքը, խոշտանգումները եւ տանջահարությունը,

բ) պատանդ վերցնելը,

գ) անձի արժանապատվության դեմ ուղղված ոտնձգությունը, մասնավորապես, վիրավորական եւ նվաստացուցիչ վերաբերմունքը,

դ) դատապարտումը եւ պատժի կիրառումը՝ առանց քաղաքակիրթ ազգերի կողմից

անհրաժեշտ ճանաչված դատական երաշխիքների առկայությամբ պատշաճ կերպով հիմնված

դատարանի կայացրած նախնական դատական որոշման:

2. Վիրավորներին, հիվանդներին եւ նավաբեկյալներին կհավաքեն, եւ նրանց ցույց կտրվի օգնություն:

Որեւէ անկողմնակալ մարդասիրական կազմակերպություն, ինչպիսին, օրինակ, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն է, կարող է իր ծառայություններն առաջարկել

ընդհարման մեջ գտնվող կողմերին:

Դրանից բացի, ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը կձգտեն հատուկ համաձայնագրերի

միջոցով գործողության մեջ դնել սույն Կոնվենցիայի բոլոր մնացյալ դրույթները կամ դրանց մի մասը:

Նախորդ դրույթների կիրառումը չի շոշափի ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի իրավական կարգավիճակը:

ՀՈԴՎԱԾ 4

Կիրառման ոլորտը

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի ցամաքային եւ ծովային ուժերի միջեւ պատերազմական գործողությունների դեպքում սույն Կոնվենցիայի դրույթները կիրառվում են միայն նավերի վրա գտնվող ուժերի նկատմամբ:

Այն դուրս եկած այդ ուժերի վրա անմիջապես տարածվում են 1949 թվականի օգոստոսի 12-ի "Գործող բանակներում վիրավորների եւ հիվանդների վիճակի բարելավման մասին" Ժնևի կոնվենցիայի դրույթները:

ՀՈԴՎԱԾ 5

Կիրառումը չեզոք տերությունների կողմից

Չեզոք տերությունները սույն Կոնվենցիայի դրույթները համանման ձեռով կկիրառեն այն վիրավորների, հիվանդների եւ նավաբեկյալների, բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմերի նկատմամբ, որոնք պատկանում են ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի զինված ուժերին եւ որոնք ընդունվել կամ ներկայվել են իրենց տարածքում, ինչպես նաեւ հավաքված մահացածների նկատմամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 6 Հատուկ համաձայնագրերը

Բացի 10, 18, 31, 38, 39, 40, 43 եւ 53 հոդվածներով հատկապես նախատեսված համաձայնագրերից, Բարձր պայմանավորվող կողմերը կարող են կնքել ուրիշ հատուկ

համաձայնագրեր որեւէ հարցի առթիվ, որը նրանք նպատակահարմար կգտնեն կարգավորել

առանձին: Ոչ մի հատուկ համաձայնագիր չպետք է վնաս հասցնի հիվանդների, վիրավորների եւ նավաբեկյալների, ինչպես նաեւ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմի՝

սույն Կոնվենցիայով սահմանված վիճակին, ոչ էլ սահմանափակի այդ Կոնվենցիայով

նրանց տրամադրված իրավունքները:

Հիվանդները, վիրավորները եւ նավաբեկյալները, ինչպես նաեւ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմն այդ համաձայնագրերի արտոնություններից կշարունակեն օգտվել

այնքան ժամանակ, քանի դեռ նրանց նկատմամբ կիրառելի կլինի Կոնվենցիան, բացի

վերոհիշյալ կամ ավելի ուշ կնքված համաձայնագրերի մեջ հատուկ պարունակվող հակառակ դրույթների կամ հավասարապես, ընդհարման մեջ գտնվող կողմերից մեկի կամ

մյուսի՝ նրանց նկատմամբ առավել նպաստավոր միջոցառումներ կիրառելու դեպքերի:

ՀՈԴՎԱԾ 7 Իրավունքների անօտարելիությունը

Հիվանդները, վիրավորները եւ նավաբեկյալները, ինչպես նաեւ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմը, ոչ մի դեպքում չեն կարող մասնակիորեն կամ լիովին հրաժարվել նախորդ հոդվածով նախատեսված այն իրավունքներից, որոնք նրանց համար

ապահովում են սույն Կոնվենցիան կամ հատուկ համաձայնագրերը, եթե այդպիսիք

գոյություն ունեն:

ՀՈԴՎԱԾ 8 Հովանավոր տերությունները

Սույն Կոնվենցիան կկիրառվի այն հովանավոր տերությունների աջակցությամբ եւ

դրանց վերահսկողության ներքո, որոնց վրա է դրված ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի
շահերի պաշտպանությունը: Այդ նպատակով հովանավոր տերությունները կարող են,
բացի իրենց դիվանագիտական կամ հյուպատոսական անձնակազմից, նշանակել պատվիրակներ իրենց սեփական քաղաքացիների կամ այլ չեզոք տերությունների քաղաքացիների թվից: Այդ պատվիրակների նշանակման համար պետք է ստացվի այն
տերության համաձայնությունը, որին առընթեր նրանք պետք է կատարեն իրենց առաքելությունը: Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը, առավելագույն
հնարավորության
սահմաններում, կոյուրացնեն հովանավոր տերությունների ներկայացուցիչների կամ
պատվիրակների աշխատանքը:
Յովանավոր տերությունների ներկայացուցիչները կամ պատվիրակները ոչ մի դեպքում չպետք է դուրս գան իրենց այն առաքելության շրջանակներից, որը սահմանված է սույն Կոնվենցիայով. նրանք, մասնավորապես, պետք է ուշադրության
առնեն այն պետության անվտանգության անհետաձգելի կարիքները, որին առընթեր
կատարում են իրենց գործառույթները: Միայն ռազմական անհետաձգելի պահանջները
կարող են տալ նրանց գործողությունը ժամանակավորապես եւ բացառության կարգով
սահմանափակելու իրավունք:

ՀՈԴՎԱԾ 9

Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի գործունեությունը

Սույն Կոնվենցիայի դրույթները խոչընդոտ չեն հանդիսանում այն մարդասիրական
գործողությունների համար, որոնք Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն կամ ցանկացած
այլ անկողմնակալ մարդասիրական կազմակերպություն ընդհարման մեջ գտնվող շահագրգիռ կողմերի համաձայնությամբ կձեռնարկեն վիրավորների, հիվանդների եւ
նավաբեկյալների, ինչպես նաեւ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմի
պաշտպանության եւ
նրանց օգնություն ցույց տալու համար:

ՀՈԴՎԱԾ 10

Յովանավոր տերությունների փոխարինորդները

Բարձր պայմանավորվող կողմերը ցանկացած ժամանակ կարող են համաձայնության
գալ այն մասին, որպեսզի անկողմնակալության եւ արդյունավետության լիակատար
երաշխիք ներկայացնող որեւէ կազմակերպության վստահեն հովանավոր տերությունների
վրա սույն Կոնվենցիայով դրվող պարտականությունները:

Եթե վիրավորների, հիվանդների եւ նավաբեկյալների կամ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմի վրա չի տարածվում կամ ինչ-որ պատճառով դադարել է տարածվել որեւէ հովանավոր տերության կամ առաջին պարբերության մեջ նախատեսված կազմակերպության գործունեությունը, ապա այն տերությունը, որի իշխանության տակ են գտնվում հովանավորվող անձինք պետք է դիմի կամ որեւէ չեզոք պետության կամ այդպիսի կազմակերպության՝ խնդրելով ստանձնել այն գործառույթները, որոնք ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի նշանակած հովանավոր տերությունների կողմից կատարվում են սույն Կոնվենցիային համապատասխան:

Եթե չի հաջողվում նշված ձեւով հովանավորություն իրականացնել, ապա տերությունը, որի իշխանության տակ են գտնվում հովանավորվող անձինք, պետք է խնդրանքով դիմի որեւէ մարդասիրական կազմակերպության, ինչպիսին է, օրինակ, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն՝ կատարելու սույն Կոնվենցիայով հովանավոր տերությունների վրա դրված մարդասիրական պարտականությունները, կամ, սույն հոդվածի դրույթների հաշվառմամբ, ընդունի այդպիսի կազմակերպության՝ ծառայություն մատուցելու առաջարկությունը:

Յուրաքանչյուր չեզոք տերություն կամ յուրաքանչյուր կազմակերպություն, որը հրավիրվել է շահագրգիռ տերության կողմից կամ որն իրեն առաջարկել է վերը նշված նպատակների համար, պետք է գործի ընդհարման մեջ գտնվող այն կողմի նկատմամբ պատասխանատվության գիտակցումով, որի մոտ են գտնվում սույն Կոնվենցիայի պաշտպանությունից օգտվող անձինք եւ տրամադրի բավարար երաշխիքներ, որ ինքն ի վիճակի է ստանձնել համապատասխան գործառույթներ եւ դրանք կատարել անաչառ կերպով:

Նախորդ դրույթները չեն կարող խախտվել տերությունների միջեւ կնքված հատուկ համաձայնագրերով, եթե այդ տերություններից մեկը, պատերազմական իրադրության բերումով, անգամ ժամանակավորապես, սահմանափակված է մյուս տերության կամ դրա դաշնակիցների հետ ազատորեն բանակցություններ վարելու իր հնարավորություններում, հատկապես այն դեպքերում, երբ տվյալ տերության ամբողջ տարածքը կամ զգալի մասը գրավված է:

Ամեն անգամ, երբ սույն Կոնվենցիայի մեջ հիշատակվում է հովանավոր տերություն, այդ անվանումը սույն հոդվածի համաձայն նշանակում է նաեւ դրան փոխարինող կազմակերպություն:

Բոլոր դեպքերում, երբ նրանք դա օգտակար կհամարեն ի շահ հովանավորվող անձանց եւ, մասնավորապես, սույն Կոնվենցիայի դրույթների կիրառման կամ մեկնաբանման առթիվ ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի միջեւ տարաձայնությունների դեպքում, հովանավոր տերություններն իրենց բարի ծառայությունները կմատուցեն՝ տարաձայնությունները կարգավորելու նպատակով:

Այդ նպատակով, հովանավոր տերություններից յուրաքանչյուրը, կողմերից որեւէ մեկի խնդրանքով կամ սեփական նախաձեռնությամբ կարող է ընդհարման մեջ գտնվող կողմերին առաջարկել պատշաճ կերպով ընտրված հնարավոր չեզոք տարածքում կազմակերպելու նրանց ներկայացուցիչների եւ, մասնավորապես, այն իշխանությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցություն, որոնց վրա է դրված վիրավորների, հիվանդների եւ նավաբեկյալների, ինչպես նաեւ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմի վիճակի նկատմամբ հոգատարությունը: Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը պարտավոր են ընթացք տալ այն առաջարկություններին, որոնք այդ առումով նրանց կարվեն: Անհրաժեշտության դեպքում հովանավոր տերությունները կարող են ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի հավանությանը ներկայացնել չեզոք տերությանը պատկանող կամ Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի կողմից որպես պատվիրակ ուղարկված անձին, որը կիրավիրվի մասնակցելու այդ խորհրդակցությանը:

Գլուխ 2

Վիրավորները, հիվանդները եւ նավաբեկյալները

ՅՈՒՆԿԵՏ 12

Պաշտպանությունը, վարվելակերպը եւ բուժօգնությունը

Չինված ուժերի անձնակազմը եւ հաջորդ հոգվածում նշված այլ անձինք, որոնք, ծովում գտնվելիս վիրավոր, հիվանդ կամ նավաբեկյալ կլինեն, բոլոր պարագաներում պետք է օգտվեն հովանավորությունից եւ պաշտպանությունից: Ընդ որում, "նավաբեկություն" տերմինը կիրառվում է ցանկացած նավաբեկության նկատմամբ, անկախ այն հանգամանքներից, որոնցում այն տեղի է ունեցել, այդ թվում՝ օդանավերի՝ ծովի վրա հարկադրական վայրէջք կատարելու կամ ծովն ընկնելու դեպքերում:

Ընդհարման մեջ գտնվող այն կողմը, որի իշխանության տակ կհայտնվեն նրանք, նրանց համար կապահովի մարդասիրական վերաբերմունք եւ խնամք՝ առանց այնպիսի խտրականության, ինչպիսիք են՝ սեռը, ռասան, ազգությունը, կրոնը, քաղաքական համոզմունքները կամ մյուս համանման չափանիշները: Խստիվ արգելվում է ոտնձգությունը նրանց կյանքի եւ անձի հանդեպ եւ, մասնավորապես, արգելվում է

նրանց վերջ տալ կամ կոտորել, ենթարկել խոշտանգումների, նրանց վրա կատարել կենսաբանական փորձեր, միտումնավոր կերպով թողնել առանց բուժօգնության եւ

խնամքի, կանխամտածված կերպով պայմաններ ստեղծել նրանց վարակման համար:

Բուժօգնություն ցուցաբերելու հերթականության մեջ առաջնահերթություն թույլատրվում է միայն անհետաձգելի բնույթի բժշկական պատճառներով:

Կանանց նկատմամբ կվարվեն նրանց սեռին պատշաճ առանձնահատուկ հարգանքով:

ՀՈԴՎԱԾ 13 Հովանավորվող անձինք

Սույն Կոնվենցիան կկիրառվի հետեւյալ կատեգորիաներին պատկանող նավաբեկյալների, վիրավորների եւ հիվանդների նկատմամբ.

1. Ընդհարման մեջ գտնվող կողմի զինված ուժերի անձնակազմը, ինչպես նաեւ այդ

զինված ուժերի կազմի մեջ մտնող աշխարհագորային եւ կամավորական ջոկատների

անձնակազմը:

2. Մյուս աշխարհագորայինների եւ կամավորական ջոկատների անձնակազմը՝ ներառյալ դիմադրության կազմակերպված այն շարժումների անձնակազմը, որոնք

պատկանում են ընդհարման մեջ գտնվող կողմին եւ գործում են իրենց սեփական տարածքում կամ դրանից դուրս, եթե անգամ այդ տարածքը գրավված է, եթե այդ աշխարհագորայինները եւ կամավորական ջոկատները, ներառյալ՝ դիմադրության կազմակերպված շարժումները, համապատասխանում են ներքոհիշյալ պայմաններին.

ա) ենթակաների համար ունեն պատասխանատու ղեկավար անձ,

բ) ունեն որոշակի եւ հեռվից պարզորոշ երեւացող տարբերանշան,

գ) գեները կրում են բացեիբաց,

դ) իրենց գործողություններում պահպանում են պատերազմի օրենքներն ու սովորույթները:

3. Այն կանոնավոր զինված ուժերի անձնակազմը, որն իրեն համարում է այն կառավարության կամ իշխանության ենթակայության տակ, որը չի ճանաչվել գերության

մեջ պահող տերության կողմից:

4. Չինված ուժերի ետեւից ընթացող, բայց անմիջականորեն դրանց կազմի մեջ չմտնող անձինք, ինչպես, օրինակ, ռազմական ինքնաթիռների անձնակազմի մեջ մտնող

քաղաքացիական անձինք, զինվորական թղթակիցները, մատակարարները, աշխատանքային

խմբերի եւ ծառայությունների անձնակազմը, որոնց վրա դրված է զինված ուժերի կենցաղային սպասարկումը, պայմանով, որ նրանք դրա թույլտվությունը ստացել են

այն զինված ուժերի կողմից, որոնց նրանք ուղեկցում են:

5. Առեւտրական նավատորմի նավերի անձնակազմերի անդամները, ներառյալ՝ նավապետները, նավատարներն ու նավի փոքրավորները, եւ ընդհարման մեջ գտնվող

կողմերի քաղաքացիական ավիացիայի այն անձնակազմերի անդամները, որոնք միջազգային

իրավունքի այլ դրույթների համաձայն չեն օգտվում առավել արտոնյալ ռեժիմից:

6. Չգրավված տարածքի բնակչությունը, որը հակառակորդի մոտենալուն համեմատ՝

տարերայնորեն զենք է վերցնում պայքարելու ներխուժող զորքերի դեմ, բայց դեռ չի

հասցրել ձեւավորվել որպես կանոնավոր զորք, եթե նա զենքը կրում է բացեփակց

ել պահպանում պատերազմի օրենքներն ու սովորույթները:

ՀՈԴՎԱԾ 14

Հանձնումը մարտնչող կողմին

Մարտնչող կողմի ցանկացած ռազմանավ կարող է պահանջել հանձնել այն վիրավորներին, հիվանդներին կամ նավաբեկյալներին, որոնք գտնվում են ռազմական

նավ-հոսպիտալների, փրկարար կազմակերպությունների կամ անհատ անձանց նավ-հոսպիտալների, ինչպես նաեւ առեւտրանավերի, զբոսանավերի կամ փոքր նավերի

վրա՝ ինչպիսին էլ լինի այդ նավերի ազգային պատկանելությունը, եթե վիրավորների

եւ հիվանդների առողջական վիճակը թույլ է տալիս այդ հանձնումը, եւ եթե ռազմանավն ի վիճակի է ապահովել վերջիններիս բավարար բժշկական սպասարկումը:

ՀՈԴՎԱԾ 15

Չեզոք ռազմանավի կողմից վերցված վիրավորները

Եթե վիրավորները, հիվանդները կամ նավաբեկյալները վերցվել են չեզոք ռազմանավի կամ չեզոք ռազմական օդանավի կողմից, ապա հարկ է հոգալ, որպեսզի այն

դեպքերում, երբ դա պահանջում է միջազգային իրավունքը, նրանք դարձյալ չմասնակցեն ռազմական գործողությունների:

ՀՈԴՎԱԾ 16

Հակառակորդի իշխանության տակ հայտնված վիրավորները

Հոդված 12-ի դրույթները հաշվի առնելով՝ պատերազմող կողմի՝ հակառակորդի իշխանության տակ հայտնված վիրավորները, հիվանդները եւ նավաբեկյալները կհամարվեն ռազմագերիներ, եւ նրանց նկատմամբ կկիրառվեն ռազմագերիներին վերաբերող միջազգային իրավունքի նորմերը: Գերեվարողն ըստ իր հայեցողության եւ

նայած հանգամանքների կարող է որոշել՝ պահել նրանց, ուղարկել իր երկրի որեւէ նավահանգիստ, չեզոք կամ նույնիսկ հակառակորդի որեւէ նավահանգիստ:

Վերջին

դեպքում, իրենց երկրին հանձնված ռազմագերիները, պատերազմի ողջ ընթացքում չեն

կարող մասնակցել ռազմական գործողություններին:

ՀՈԴՎԱԾ 17

Չեզոք նավահանգստում ափ իջեցված վիրավորները

Չեզոք նավահանգստում ափ իջած վիրավորները, հիվանդները եւ նավաբեկյալները, տեղական իշխանության համաձայնությամբ, եթե միայն չեզոք տերությունը հակառակ պայմանավորվածություն չունի պատերազմող տերությունների հետ, պետք է պահվեն չեզոք տերության կողմից այնպես, որպեսզի այն դեպքերում, երբ դա պահանջում է միջազգային իրավունքը, նրանք չկարողանան դարձյալ մասնակցել պատերազմական գործողություններին:

Հոսպիտալացման եւ ներկալման ծախսերն ընկնում են այն տերության վրա, որին պատկանում են հիվանդները, վիրավորները կամ նավաբեկյալները:

ՀՈԴՎԱԾ 18

Մարտից հետո տուժածների որոնումը

Յուրաքանչյուր մարտից հետո ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը անհապաղ ձեռք կառնեն բոլոր հնարավոր միջոցները՝ որոնելու եւ հավաքելու համար նավաբեկյալներին, վիրավորներին եւ հիվանդներին, նրանց պաշտպանելու կողոպուտից ու վատ վերաբերմունքից եւ նրանց ապահովելու անհրաժեշտ խնամքով, ինչպես նաեւ որոնելու մահացածներին եւ թույլ չտալու դիակապտություն:

Ամեն անգամ, երբ հանգամանքները թույլ են տալիս, ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը տեղական համաձայնություն կկնքեն՝ պաշարված կամ շրջափակված գոտուց վիրավորներին ու հիվանդներին ծովով տարահանելու, ինչպես նաեւ այդ գոտի՝ բժշկական եւ հոգեւոր անձնակազմի եւ սանիտարական միջոցների անցկացման վերաբերյալ:

ՀՈԴՎԱԾ 19

Տվյալների գրանցումը եւ հաղորդումը

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը պետք է հնարավոր ամենակարճ ժամկետում գրանցեն հակառակորդ կողմի՝ իրենց ձեռքն ընկած նավաբեկյալների, հիվանդների, վիրավորների եւ մահացածների ինքնությունը պարզելուն նպաստող բոլոր տվյալները:

Այդ տեղեկությունները պետք է, ըստ հնարավորին, արտացոլեն հետեւյալ տվյալները.

- ա) տերությունը, որին պատկանում է տվյալ անձը,
- բ) գինվորական կամ անձնական համարը,
- գ) ազգանունը,
- դ) անունը կամ անունները,
- ե) ծննդյան թիվը,

զ) անձնական վկայականի մեջ կամ ճանաչման մեղալիոնի վրա նշված մյուս բոլոր

տեղեկությունները,

է) գերի ընկնելու կամ մահվան թվականը եւ տեղը,

ը) վիրավորվելուն, հիվանդությանը կամ մահվան պատճառներին վերաբերող տեղեկությունները:

Վերը հիշատակված տվյալները պետք է, ըստ հնարավորին, արագորեն հասցվեն

"Ռազմագերիների հետ վարվելակերպի մասին" 1949 թվականի օգոստոսի 12-ի ժնեի

կոնվենցիայի 122 հոդվածով նախատեսված տեղեկատու բյուրոյի գիտությանը, որը

հովանավոր տերության եւ ռազմագերիների գործերի կենտրոնական գործակալության

միջնորդությամբ այդ տեղեկությունները կհանձնի այն տերությանը, որին, պատկանում

է այդ անձը:

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը պետք է պատրաստեն եւ այդ նույն բյուրոյի միջնորդությամբ միմյանց ուղարկեն մահվան վկայականները կամ մահացածների՝ հարկ

եղածին պես հաստատված ցուցակները: Նրանք կհավաքեն եւ նույն բյուրոյի միջնորդությամբ միմյանց կհանձնեն կրկնակի ճանաչման մեղալիոնի կեսը, կամ մեղալիոնն ինքը, եթե այն սովորական է, կտակները եւ մահացածի ընտանիքի համար

նշանակություն ունեցող այլ փաստաթղթերը, դրամը եւ, առհասարակ, մահացածի մոտ

գտնված բոլոր այն առարկաները, որոնք ունեն օբյեկտիվ կամ սուբյեկտիվ արժեք:

Այդ, ինչպես նաեւ չճանաչված իրերը, կուղարկվեն կնքված փաթեթներով, որոնց կհավելվեն դրանց մահացած տերերի ինքնությունը պարզելու համար

անհրաժեշտ բոլոր

տեղեկությունները բովանդակող հայտարարությունը եւ փաթեթների

պարունակության

լրիվ ցանկը:

ՀՈԴՎԱԾ 20

Վերաբերմունքը մահացածների նկատմամբ

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերն անհրաժեշտ միջոցներ կձեռնարկեն, որպեսզի

մահացածների ջրասուզումը տեղի ունենա որքան հնարավոր է անհատապես եւ որպեսզի

դրան նախորդի աճյունների ուշադիր եւ հնարավորության դեպքում՝ բժշկական զննում՝

մահվան արձանագրման, ինքնության հաստատման եւ հաշվետվություն ներկայացնելու

նպատակով: Այն դեպքերում, երբ օգտագործվում է ճանաչման կրկնակի մեղալիոն,

նշանի կեսը պետք է մնա դիակի վրա:

Եթե մահացածներն ափ են իջեցվել, ապա նրանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն

"Գործող բանակներում վիրավորների եւ հիվանդների վիճակի բարելավման մասին" 1949

թվականի օգոստոսի 12-ի ժնեւի կոնվենցիայի դրույթները:

ՀՈԴՎԱԾ 21
Կոչ՝ չեզոք սավերին

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը կարող են մարդասիրության կոչով դիմել չեզոք

առեւտրական սավերի, զբոսանավերի եւ փոքր սավերի սավապետներին, որպեսզի

վերջիններս իրենց սավի վրա վերցնեն եւ խնամեն վիրավորներին, հիվանդներին կամ

սավաբեկյալներին, ինչպես նաեւ հավաքեն մահացածներին:

Բոլոր տեսակի սավերը, որոնք կարծազանք են այդ կոչին, ինչպես նաեւ նրանք, որոնք իրենց նախաձեռնությամբ կհավաքեն վիրավորներին, հիվանդներին ու սավաբեկյալներին, կօգտվեն առանձնահատուկ պաշտպանությունից եւ օժանդակությունից՝ իրենց օգնության առաքելությունը կատարելու համար:

Ոչ մի դեպքում դրանք չեն կարող զավթվել նման փոխադրման համար, սակայն, եթե

նրանց այլ բան չի խոստացվել, նրանք կարող են զավթվել չեզոքության խախտման

համար, որ նրանք կարող են կատարել:

Գլուխ 3
Նավ-հոսպիտալները

ՀՈԴՎԱԾ 22

Ռազմական նավ-հոսպիտալների ծանուցումը եւ պաշտպանությունը

Ռազմական նավ-հոսպիտալները, այսինքն այն սավերը, որոնք տերությունների կողմից կառուցվել կամ սարքավորվել են հատկապես կամ միմիայն վիրավորներին,

հիվանդներին եւ սավաբեկյալներին օգնություն եւ բուժօգնություն ցույց տալու եւ տեղափոխելու նպատակով, ոչ մի դեպքում չեն կարող հարձակման կամ զավթման

ենթարկվել, այլ մշտապես պետք է օգտվեն հարգանքից եւ պաշտպանությունից, պայմանով, որ դրանց անվանումները եւ բնութագրերը հաղորդվեն ընդհարման մեջ

գտնվող կողմերին՝ գործածությունից 10 օր առաջ:

Հաղորդման մեջ բովանդակվող տվյալներում պետք է նշվեն գրանցված բրուտո-տոննաժը, սավի երկարությունը սավաքթից մինչեւ սավախել եւ կայմերի ու

ծխնելույզների թիվը:

ՀՈԴՎԱԾ 23
Ափամերձ սանիտարական հաստատությունների պաշտպանությունը

Ափամերձ հաստատությունները, որոնք գտնվում են 1949 թվականի օգոստոսի 12-ի

"Գործող բանակներում վիրավորների եւ հիվանդների վիճակի բարելավման մասին"
Ժնեւի կոնվենցիայի հովանու ներքո, չպետք է ծովի կողմից հարձակման կամ գնդակոծման ենթարկվեն:

ՀՈԴՎԱԾ 24

Փրկարար ընկերությունների եւ մասնավոր անձանց նավ-հոսպիտալները:
I. Ընդհարման կողմին պատկանող

Կարմիր խաչի ազգային ընկերությունների, պաշտոնական ճանաչում ունեցող փրկարար ընկերությունների կամ մասնավոր անձանց կողմից օգտագործվող նավ-հոսպիտալներն օգտվում են նույն հովանավորությունից, ինչ ռազմական նավ-հոսպիտալները եւ չեն կարող զավթման ենթարկվել, եթե ընդհարման մեջ գտնվող

կողմը, որից նրանք կախված են, նրանց պաշտոնական առաջադրանք է տվել, եւ եթե

հողված 22-ում նախատեսված պայմանները կատարվել են:

Այս նավերը պետք է ունենան համապատասխան իշխանություններից տրված փաստաթուղթ, որը հավաստի, որ նրանց զինավորումը եւ մեկնումը կատարվել է տվյալ

մարմնի հսկողության ներքո:

ՀՈԴՎԱԾ 25

II. Չեզոք երկրներին պատկանող

Չեզոք երկրների Կարմիր խաչի ազգային ընկերությունների, պաշտոնական ճանաչում ունեցող փրկարար ընկերությունների կամ մասնավոր անձանց կողմից օգտագործվող նավ-հոսպիտալներն օգտվում են նույն հովանավորությունից, ինչ ռազմական նավ-հոսպիտալները եւ չեն կարող զավթման ենթարկվել՝ պայմանով, որ

նրանք իրենց դնեն ընդհարման մեջ գտնվող կողմերից մեկի ենթակայության տակ՝ իրենց պետության նախնական համաձայնությամբ եւ տվյալ կողմի թույլտվությամբ, եւ

եթե ապահովեն հողված 22-ում նախատեսված պահանջները:

ՀՈԴՎԱԾ 26

Տոննաժը

22, 24, 25 հողվածներով նախատեսված հովանավորությունը տարածվում է ցանկացած տոննաժի նավ-հոսպիտալների, նրանց փրկարար մակույկների վրա՝ անկախ

նրանց գտնվելու վայրից: Այնուամենայնիվ առավելագույն հարմարավետության եւ

ապահովության նպատակով ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը պետք է ջանան վիրավորների, հիվանդների եւ նավաբեկյալների փոխադրումը մեծ հեռավորություններով եւ բաց ծովով կազմակերպել 2000 բրուտտո-տոննայից ավելի

ջրատարողությամբ նավ-հոսպիտալներով:

ՀՈԴՎԱԾ 27

Մերձափնյա փրկարար նավակները

Նույն պայմաններով, որոնք նախատեսված են 22 եւ 24 հոդվածներով, փոքր նավերը, որոնք օգտագործվում են պետության կամ պաշտոնապես ճանաչված փրկարար

ընկերությունների կողմից՝ մերձափնյա փրկարար գործողությունների ժամանակ, նույնպես օգտվում են հարգանքից եւ հովանավորությունից այն չափով, որչափով թույլ են տալիս օպերատիվ պահանջները:

Նույն բանը հնարավորության սահմաններում վերաբերում է մշտական ափամերձ

կառույցներին, որոնցից բացառապես օգտվում են փոքր նավերը՝ իրենց մարդասիրական

գործողությունների կատարման ընթացքում:

ՀՈԴՎԱԾ 28

Նավերի լազարեթների պաշտպանությունը

Ռազմանավերի վրա մարտի ընթացքում հարկ է լազարեթները հնարավորության

սահմաններում պահպանել եւ խնայել: Այս լազարեթները եւ նրանց սարքավորումները

ենթարկվում են պատերազմական օրենքների գործողությանը, սակայն չեն կարող այլ

նպատակի ծառայել, քանի դեռ դրանք անհրաժեշտ են վիրավորներին եւ հիվանդներին:

Այնուամենայնիվ հրամանատարը, որին դրանք ենթարկվում են, կարող է դրանք տնօրինել անհապաղ ռազմական անհրաժեշտության դեպքում՝ նախապես ապահովելով

այնտեղ բուժվող վիրավորների եւ հիվանդների վիճակը:

ՀՈԴՎԱԾ 29

Գրավյալ նավահանգստում հայտնված նավ-հոսպիտալը

Ամեն նավ-հոսպիտալ, որ գտնվում է թշնամու տիրապետության տակ անցած նավահանգստում, պետք է թույլտվություն ստանա դուրս գալ այդ նավահանգստից:

ՀՈԴՎԱԾ 30

Նավ-հոսպիտալների եւ նավակների օգտագործումը

22, 24, 25 եւ 27 հոդվածներում նշված նավերն օգնություն եւ աջակցություն են ցույց տալիս վիրավորներին, հիվանդներին եւ նավաբեկյալներին՝ առանց ազգային

խտրականության:

Բարձր պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են այս նավերը չօգտագործել

որեւէ ռազմական նպատակով:

Այս նավերը ոչ մի կերպ չպետք է խանգարեն մարտնչող կողմերի շարժումներին:

Մարտի ընթացքում եւ դրանից հետո նրանք գործում են ըստ իրենց պատասխանատվության:

ՀՈԴՎԱԾ 31
Վերահսկողության եւ այցի իրավունքը

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերն իրավունք ունեն վերահսկելու եւ զննելու 22, 24, 25 եւ 27 հոդվածներում նշված նավերը: Նրանք կարող են հրաժարվել այդ նավերի օգնությունից, նրանց հրամայել հեռանալ, նրանց պարտադրել հետեւելու որոշակի ուղղության, վերահսկողություն սահմանել նրանց ռադիոսարքավորումների եւ կապի մյուս միջոցների նկատմամբ եւ նույնիսկ նրանց պահել առավելագույնը 7 օր՝ զննման պահից սկսած, եթե իրավիճակի բարդությունն այդ է պահանջում:

Նրանք կարող են ժամանակավորապես նավի վրա կոմիսար նշանակել, որի միակ պարտականությունը կլինի հսկել նախորդ պարբերությունում նշված դրույթների հիման վրա տրված հրամանների կատարմանը:

Ջնարավորության սահմաններում ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը նավ-հոսպիտալի նավապետին հասկանալի լեզվով նավ-հոսպիտալի մատյանում կնշեն այն հրամանները, որ իրենք նրան կտան:

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը կարող են միակողմանիորեն կամ հատուկ համաձայնությամբ իրենց նավ-հոսպիտալների վրա նշանակել չեզոք դիտորդներ, որոնք արձանագրեն սույն Կոնվենցիայի դրույթների հստակ կիրառումը:

ՀՈԴՎԱԾ 32
Չեզոք նավահանգստում գտնվելը

22, 24, 25 եւ 27 հոդվածներում նշված նավերը չեն հավասարեցվում ռազմական նավերին՝ չեզոք նավահանգստում նրանց գտնվելու առումով:

ՀՈԴՎԱԾ 33
Նավ-հոսպիտալների վերածված առետրական նավերը

Առետրական նավերը, որոնք կվերածվեն նավ-հոսպիտալների, չեն կարող այլ նպատակներով օգտագործվել պատերազմական գործողությունների ողջ ընթացքում:

ՀՈԴՎԱԾ 34
Յոճանավորության դադարեցումը

Նավ-հոսպիտալների եւ նավերի լազարեթների վրա տարածվող հովանավորությունը կարող է դադարեցվել միայն այն դեպքում, եթե դրանք օգտագործվեն իրենց մարդասիրական պարտականություններից բացի այնպիսի գործողություններում, որոնք ուղղված լինեն հակառակորդի դեմ: Սակայն այդ հովանավորությունը կդադարի միայն

համապատասխան զգուշացումից հետո, որը, բոլոր անհրաժեշտ դեպքերում, կսահմանի

խելամիտ ժամկետ եւ այն բանից հետո, երբ այն արդյունք չտա:

Մասնավորապես նավ-հոսպիտալները չեն կարող գաղտնի կող ունենալ իրենց ռադիոհաղորդիչի կամ ցանկացած այլ կապի միջոցի համար:

ՀՈՂՎԱԾ 35

Հանգամանքները, որոնք հովանավորության դադարեցման հիմք չեն կարող լինել

Որպես նավ-հոսպիտալները կամ նավի լազարեթները անհրաժեշտ հովանավորությունից զրկող հանգամանքներ չեն դիտարկվի.

1) այն փաստը, որ նավի կամ լազարեթի անձնակազմը զինված է եւ զենքն օգտագործում է կարգուկանոնի պահպանման, ինքնապաշտպանության կամ վիրավորների

ու հիվանդներին պաշտպանելու նպատակով,

2) այն փաստը, որ նավի վրա կան սարքեր, որոնք բացառապես նախատեսված են

նավարկությունը եւ կապն ապահովելուն,

3) այն փաստը, որ նավ-հոսպիտալների վրա կամ նավի լազարեթներում գտնվում են

ձեռքի զենքեր եւ զինամթերք՝ վերցված վիրավորներից, հիվանդներից եւ նավաբեկյալներից, եւ որոնք դեռեւս չեն հանձնվել պետական ծառայություններին,

4) այն փաստը, որ նավ-հոսպիտալների եւ նավի լազարեթների եւ դրանց անձնակազմերի մարդասիրական գործունեությունը տարածվում է վիրավոր, հիվանդ կամ

նավաբեկյալ քաղաքացիական անձանց նկատմամբ,

5) այն փաստը, որ նավ-հոսպիտալները տեղափոխում են իրենց սովորական կարիքներից ավելի միջոցներ եւ անձնակազմ, որոնք բացառապես սանիտարական

նպատակների համար են նախատեսված:

Գլուխ 4

Անձնակազմը

ՀՈՂՎԱԾ 36

Նավ-հոսպիտալների անձնակազմի պաշտպանությունը

Նավ-հոսպիտալների հոգեւոր, բժշկական եւ հոսպիտալային անձնակազմը եւ նրանց

մնացած անձնակազմը հարգանք եւ հովանավորություն են վայելում. նրանք չեն կարող

գերեվարվել նավի վրա իրենց ծառայության ընթացքում, անկախ այն հանգամանքից՝

վիրավորներ ու հիվանդներ կան դրա վրա, թե ոչ:

ՀՈՂՎԱԾ 37

Այլ նավերի սանիտարական եւ հոգեւոր անձնակազմը

Հոգեւոր, բժշկական եւ հոսպիտալային անձնակազմը, որը նախատեսված է 12 եւ 13

հողվածներում նշված անձանց բժշկական եւ հոգեւոր սպասարկումն ապահովելու համար,

այն դեպքում, երբ ընկնի թշնամու ձեռքը, պետք է վայելի հարգանք եւ հովանավորություն. նա կկարողանա շարունակել իր պարտականությունների կատարումն

այնքան ժամանակ, որքան դա անհրաժեշտ է վիրավորների եւ հիվանդների խնամքի

համար: Այնուհետեւ անձնակազմը հետ պետք է ուղարկվի, հենց որ գլխավոր հրամանատարը, որի իշխանության ներքո գտնվում է, դա հնարավոր համարի:

Նավը

թողնելիս նա իր հետ կարող է տանել իր անձնական սեփականությունը հանդիսացող

իրերը:

Եթե այնուամենայնիվ անհրաժեշտություն է առաջանում այս անձնակազմի մի մասին

պահել նավի վրա՝ ռազմագերիների սանիտարական կամ հոգեւոր կարիքները հոգալու

նպատակով, բոլոր միջոցները կձեռնարկվեն նրանց հնարավորին չափ արագ ափ իջեցնելու համար:

Ափ իջնելուց հետո պահված անձնակազմի վրա տարածվում են "Գործող բանակներում

վիրավորների եւ հիվանդների վիճակի բարելավման մասին" 1949 թվականի օգոստոսի

12-ի ժնեւի կոնվենցիայի դրույթները:

Գլուխ 5

Սանիտարական տրանսպորտները

ՀՈԴ-ՎԱԾ 38

Սանիտարական նյութեր եւ միջոցներ տեղափոխելու համար վարձված նավերը

Այս նպատակով վարձված նավերին թույլ կտրվի տեղափոխել բացառապես զինված

ուժերի վիրավորների եւ հիվանդների բուժսպասարկման եւ հիվանդությունների կանխարգելման համար նախատեսված նյութեր եւ միջոցներ, պայմանով, որ նրանց

երթուղու հետ կապված տվյալները հաղորդվեն հակառակորդ տերությանը, եւ նա տա իր

համաձայնությունը: Հակառակորդ տերությունն իրավունք ունի նավերի գնում կատարել, սակայն չի կարող զավթել նավերը կամ բռնագրավել տեղափոխվող նյութերն

ու միջոցները:

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի հետ համաձայնեցնելով՝ նավերի վրա կարող են

տեղավորվել չեզոք դիտորդներ՝ տեղափոխվող նյութերն ու միջոցները ստուգելու նպատակով: Այդ նպատակով նյութերը պետք է նրանց մատչելի լինեն:

ՀՈԴ-ՎԱԾ 39

Սանիտարական թռչող ապարատները

Սանիտարական թռչող ապարատները, այսինքն բացառապես վիրավորների, հիվանդների

եւ նավաբեկյալների տարահանման, ինչպես նաեւ բուժանձնակազմի եւ միջոցների

փոխադրման համար օգտագործվող սարքերը հարձակման չեն ենթարկվի, այլ հարգանքի

կարծանանան ընդհարման մեջ գտնվող կողմերից այն թռիչքների ընթացքում, որոնք

կկատարվեն ընդհարման մեջ գտնվող բոլոր շահագրգիռ կողմերի միջեւ հատուկ համաձայնեցված բարձրությամբ, ժամերին եւ երթուղիներով:

Դրանք կկրեն 41 հողվածով նախատեսված պարզորոշ երեւացող տարբերանշան՝

ազգային գույների կողքին, ստորին, վերին եւ կողերի հարթություններում: Դրանք կկրեն ցանկացած այլ ազդանշան կամ տարբերիչ նշան, որ ընդհարման մեջ գտնվող

կողմերը համաձայնությամբ կսահմանեն ռազմական գործողությունների սկզբում կամ

ընթացքում:

Բացի հակառակ բնույթի համաձայնության դեպքերի, հակառակորդի տարածքի կամ

հակառակորդի կողմից գրավված տարածքի վրայով թռչելն արգելվում է:

Սանիտարական թռչող ապարատները պետք է ենթարկվեն վայրէջքի կամ ջրի վրա

իջնելու ցանկացած պահանջի: Պարտադրված վայրէջքից կամ ջրի վրա իջնելուց հետո

թռչող ապարատը՝ իր ուղեւորներով հանդերձ, կարող է շարունակել թռիչքը՝ հնարավոր

ստուգումից հետո:

Թշնամու տարածքում կամ թշնամու կողմից գրավված տարածքում թռչող ապարատի

հարկադրական վայրէջքի կամ ծովի վրա իջնելու դեպքում վիրավորները, հիվանդները

եւ նավաբեկյալները, ինչպես նաեւ թռչող ապարատի անձնակազմը, դառնում են ռազմագերիներ: Բուժանձնակազմի հետ կվարվեն 36 եւ 37 հողվածների համաձայն:

ՀՈԴՎԱԾ 40

Թռիչքը չեզոք երկրների տարածքով: Սանիտարական ապարատից իջեցված վիրավորները

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի սանիտարական թռչող ապարատները կարող են

սույն հողվածի երկրորդ պարբերության մեջ շարադրված պայմանները պահպանելով՝

թռչել չեզոք տերությունների տարածքով եւ, անհրաժեշտության դեպքում կամ միջանկյալ կանգառի համար, այնտեղ վայրէջք կատարել: Նրանք պետք է չեզոք տերություններին նախապես տեղյակ պահեն նրանց տարածքով իրենց թռիչքի մասին եւ

ենթարկվեն վայրէջք կատարելու կամ ջրի վրա նստելու ամեն մի պահանջի:

Նրանք

հարձակումից պաշտպանված կլինեն միայն այն դեպքում, եթե թռչեն ըստ այն

բարձրությունների, ժամերի եւ երթուղիների, որոնք հատուկ սահմանված են ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի եւ շահագրգիռ չեզոք տերությունների միջեւ կնքված

համաձայնությամբ:

Սակայն չեզոք տերությունները կարող են սանիտարական թռչող ապարատների՝

իրենց տարածքով թռիչք կամ վայրէջք կատարելու վերաբերյալ սահմանել պայմաններ

կամ սահմանափակումներ: Այդ հնարավոր պայմանները կամ սահմանափակումները

հավասարապես կկիրառվեն բոլոր ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի նկատմամբ:

Տեղի իշխանությունների համաձայնությամբ, չեզոք տարածքում

սանիտարական

թռչող ապարատից իջեցված վիրավորները, հիվանդները եւ նավաբեկյալները, եթե չեզոք

պետության եւ ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի միջեւ չկա այլ բնույթի

պայմանավորվածություն, պետք է չեզոք պետության կողմից պահվեն այնպես, որպեսզի

այն դեպքերում, երբ դա պահանջում է միջազգային իրավունքը, նրանք չկարողանան

կրկին մասնակցել ռազմական գործողություններին: Հոսպիտալացման եւ ներկայման

ծախսերը պետք է կատարի այն տերությունը, որին պատկանում են այդ վիրավորները եւ

հիվանդները:

Գլուխ 6

Տարբերանշանը

ՀՈԴՎԱԾ 41

Տարբերանշանի կիրառումը

Իրավասու զինվորական մարմնի հսկողության ներքո սպիտակ ֆոնի վրա կարմիր

խաչի նշանը պատկերված կլինի դրոշների, թեւկապերի, ինչպես նաեւ սանիտարական

ծառայության հետ առնչվող բոլոր առարկաների վրա:

Սակայն այն երկրների վերաբերմամբ, որոնք կարմիր խաչի փոխարեն որպես տարբերանշան արդեն գործածում են սպիտակ ֆոնի վրա կարմիր մահիկը կամ

կարմիր

առյուծն ու արեւը, այս նշանները հավասարապես թույլատրվում են սույն

Կոնվենցիայի իմաստով:

ՀՈԴՎԱԾ 42

Սանիտարական եւ հոգեւոր անձնակազմի ճանաչումը

36 եւ 37 հոդվածներում նշված անձնակազմը ձախ թելին կկրի խոնավությունից չփչացող տարբերանշանով թեւկապ, որը տրվում եւ կնիքով հաստատվում է

զինվորական

իշխանությունների կողմից:

Այդ անձնակազմը, ի լրումն 19 հոդվածում նշված ճանաչման մեդալիոնների,

կունենա նաեւ տարբերանշանով՝ անձնական հատուկ վկայական: Այդ վկայականը չպետք է փչանա խոնավությունից եւ պետք է լինի այնպիսի չափերի, որպեսզի կարելի լինի այն կրել գրպանում: Այն պետք է կազմված լինի համապատասխան երկրի լեզվով, եւ նրա մեջ պետք է նշվեն առնվազն դրա տիրոջ ազգանունը եւ անունը, ծննդյան թիվը, կոչումը եւ գինվորական համարը, ինչպես նաեւ, թե՛ նա ինչ կարգավիճակով սույն Կոնվենցիայի հովանավորությունից օգտվելու իրավունք ունի: Վկայականում պետք է լինեն դրա տիրոջ լուսանկարը, ինչպես նաեւ նրա ստորագրությունը կամ մատնահետքերը, կամ՝ թե՛ մեկը եւ թե՛ մյուսը: Վկայականի վրա պետք է լինի գինվորական իշխանությունների ուռուցիկ կնիքը: Անձնական վկայականը յուրաքանչյուր բանակում պետք է լինի միատեսակ եւ, որքան դա հնարավոր է, Բարձր պայմանավորվող կողմերի բոլոր բանակներում՝ միատիպ: Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը կարող են ղեկավարվել այն նմուշով, որը որպես օրինակ կցված է սույն Կոնվենցիային: Ռազմական գործողությունների սկզբում նրանք միմյանց տեղյակ կպահեն իրենց կողմից ընդունված նմուշի մասին: Ամեն մի վկայական, ըստ հնարավորին, պետք է պատրաստված լինի երկու օրինակից ոչ պակաս, որոնցից մեկը կպահվի այն տերության կողմից, որին պատկանում է տվյալ անձը: Ոչ մի դեպքում վերոհիշյալ անձնակազմը չի կարող գրկվել իր տարբերանշաններից կամ վկայականներից եւ թեւկապ կրելու իրավունքից: Դրանք կորսվելու դեպքում նա իրավունք կունենա ստանալու վկայականների եւ տարբերանշանների կրկնօրինակները:

ՀՈԴՎԱԾ 43

Նավ-հոսպիտալների եւ նավակների նշումը

22, 24, 25 եւ 27 հոդվածներում նշված նավերը հետեւյալ ձեւով են տարբերակվում.

- ա) արտաքին բոլոր մակերեսները պետք է սպիտակ լինեն,
- բ) մուգ կարմիր մեկ կամ մի քանի հնարավորին չափ մեծ խաչ պետք է պատկերված լինի նավի յուրաքանչյուր կողին, ինչպես նաեւ հորիզոնական մակերեսներին այնպես, որ ապահովվի լավագույն տեսանելիությունը ծովից եւ օդից:

Բոլոր նավ-հոսպիտալներն իրենց ճանաչել տալու նպատակով կբարձրացնեն իրենց ազգային դրոշը եւ, բացի այդ, եթե նրանք պատկանում են չեզոք պետության, այն ընդհարման մեջ գտնվող կողմի դրոշը, որի տրամադրության տակ իրենց դրել են: Մեծ կայմին հնարավորին չափ բարձր պետք է փողփողա սպիտակ ֆոնի վրա կարմիր խաչով դրոշը:

Նավ-հոսպիտալների փրկարար մակույկները, ափամերձ փրկարար նավակները, ինչպես

Նաեւ բժշկական ծառայության կողմից օգտագործվող բոլոր փոքր նավերը պետք է սպիտակ ներկվեն՝ պարզորոշ երեւացող մուգ կարմիր խաչով, եւ, ընդհանուր առմամբ,

Նավ-հոսպիտալների համար վերը նշված տարբերիչ նշանները կիրառելի են նաեւ սրանց

Նկատմամբ:

Վերը նշված նավերը, որոնք գիշերային ժամերին եւ սահմանափակ տեսանելիության

պայմաններում իրենց համար ցանկանում են ապահովել այն հովանավորությունը, որի

իրավունքն ունեն, պետք է ընդհարման մեջ գտնվող այն կողմի համաձայնությամբ, որի

տրամադրության տակ գտնվում են, անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ իրենց գունավորումը եւ տարբերանշանները բավականին տեսանելի դարձնելու համար:

Նավ-հոսպիտալները, որոնք 31 հոդվածի համաձայն ժամանակավորապես պահվում են

թշնամու կողմից, պետք է իջեցնեն այն ընդհարման մեջ գտնվող կողմի դրոշը, որին

Նրանք ծառայում են կամ որի ղեկավարության տակ դրվել են:

Ափամերձ փրկարար նավակները, եթե դրանք շարունակում են գործել գրավող տերության համաձայնությամբ գրավված կայանից, կարող են թույլտվություն ստանալ

եւ շարունակել բարձրացնել իրենց ազգային դրոշը կարմիր խաչով դրոշի հետ մեկտեղ,

երբ հեռանան իրենց կայանից, պայմանով, որ այդ մասին նախապես զգուշացվեն շահագրգիռ ընդհարման մեջ գտնվող բոլոր կողմերը:

Սույն հոդվածի կարմիր խաչի նշանին վերաբերող բոլոր դրույթները հավասարապես

կիրառելի են 41 հոդվածում նշված մյուս խորհրդանշանների նկատմամբ:

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը մշտապես պետք է ջանան համաձայնությունների

գալ, որպեսզի իրենց տրամադրության տակ եղած բոլոր ամենաարդիական մեթոդներն

օգտագործեն սույն հոդվածում նշված նավերի ճանաչումը դյուրացնելու համար:

ՅՈՒՆԿԱԾ 44

Տարբերանշանների օգտագործման սահմանափակումը

43 հոդվածում նշված տարբերանշանները խաղաղ թե՛ պատերազմի ժամանակ կարող են

օգտագործվել միայն նշված նավերը տարբերակելու կամ պաշտպանելու համար, բացառությունները կարող են պայմանավորվել կամ որեւէ այլ միջազգային կոնվենցիայով, կամ ընդհարման մեջ գտնվող բոլոր շահագրգիռ կողմերի համաձայնությամբ:

ՅՈՒՆԿԱԾ 45

Տարբերանշանների չարաշահումների կանխումը

Բարձր պայմանավորվող կողմերը, այն դեպքում եթե նրանց գործող օրենսդրությունը դեռեւս բավարար չէ, անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք կառնեն՝ մշտապես

կանխելու եւ խափանելու 43 հոդվածում նշված տարբերանշանների չարաշահումները:

Գլուխ 7
Կոնվենցիայի կատարումը

ՀՈԴՎԱԾ 46
Կատարման մանրամասները եւ չնախատեսված դեպքերը

Ընդհարման մեջ գտնվող յուրաքանչյուր կողմ իր գլխավոր հրամանատարների միջոցով պետք է հոգ տանի նախորդ հոդվածների կատարման մանրամասների մասին,
ինչպես նաեւ չնախատեսված դեպքերի կապակցությամբ՝ սույն Կոնվենցիայի ընդհանուր դրույթներին համապատասխան:

ՀՈԴՎԱԾ 47
Փոխճնշումների արգելումը

Կոնվենցիայի պաշտպանության ներքո գտնվող վիրավորների, հիվանդների, նավաբեկյալների, անձնակազմի, նավերի եւ գույքի նկատմամբ փոխճնշման միջոցների կիրառումն արգելվում է:

ՀՈԴՎԱԾ 48
Կոնվենցիայի տարածումը

Բարձր պայմանավորվող կողմերը պայմանավորվում են ինչպես խաղաղ, այնպես էլ պատերազմի ժամանակ հնարավորին չափ լայնորեն տարածել սույն Կոնվենցիայի տեքստն իրենց երկրներում, եւ, մասնավորապես, Կոնվենցիայի ուսումնասիրումը մտցնել ռազմական եւ, եթե հնարավոր է, քաղաքացիական կրթության ծրագրերի մեջ, որպեսզի Կոնվենցիայի սկզբունքներին ծանոթանա ընդհանուր առմամբ ամբողջ բնակչությունը, եւ մասնավորապես, կռվող զինված ուժերը, բուժանձնակազմը եւ հոգեւորականները:

ՀՈԴՎԱԾ 49
Թարգմանությունները: Կիրառման օրենքները

Բարձր պայմանավորվող կողմերը Շվեյցարիայի Դաշնային խորհրդի միջնորդությամբ, իսկ ռազմական գործողությունների ժամանակ՝ հովանավոր տերությունների միջոցով, միմյանց կհանձնեն սույն Կոնվենցիայի տեքստերի պաշտոնական թարգմանությունները, ինչպես նաեւ այն օրենքներն ու որոշումները, որոնք նրանք կարող են ընդունել Կոնվենցիայի կիրառումն ապահովելու նպատակով:

Չարաշահումների եւ խախտումների կանխումը

ՀՈԴՎԱԾ 50

Քրեական պատիժները: I. Ընդհանուր դրույթներ

Բարձր պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են գործողության մեջ դնել օրենսդրություն, որն անհրաժեշտ է այն անձանց քրեական արդյունավետ պատիժների ապահովման համար, ովքեր կատարել կամ հրամայել են կատարել սույն Կոնվենցիայի

այս կամ այն լուրջ խախտումները, որոնք նշված են հաջորդ հոդվածում:

Յուրաքանչյուր պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է որոնել այն անձանց, ովքեր մեղադրվում են նրանում, որ կատարել կամ հրամայել են կատարել հիշատակված

լուրջ խախտումներից որեւէ մեկը եւ, ինչպիսին էլ որ լինի քաղաքացիությունը, նրանց հանձնել իր դատարանին: Նա կարող է նաեւ, եթե ցանկանա, եւ իր օրենսդրության դրույթներին համապատասխան, դատելու համար նրանց հանձնել մեկ այլ

շահագրգիռ պայմանավորվող կողմի այն դեպքում, եթե այդ պայմանավորվող կողմն այդ

անձանց մեղադրելու համար հիմք հանդիսացող բավարար ապացույցներ ունի:

Յուրաքանչյուր պայմանավորվող կողմ, բացի հաջորդ հոդվածում թվարկված լուրջ

խախտումներից, կձեռնարկի միջոցներ, որոնք անհրաժեշտ են կասեցնելու համար սույն

Կոնվենցիայի դրույթներին հակասող մյուս գործողությունները:

Բոլոր հանգամանքներում մեղադրվող անձինք կօգտվեն դատական պատշաճ ընթացակարգի երաշխիքներից եւ պաշտպանության իրավունքից, որոնք չեն կարող նվազ

նպաստավոր լինել, քան այն երաշխիքները, որոնք նախատեսված են

"Ռազմագերիների

հետ վարվելակերպի մասին" 1949 թվականի օգոստոսի 12-ի ժնեւի կոնվենցիայի 105 եւ

հաջորդ հոդվածներով:

ՀՈԴՎԱԾ 51

II. Լուրջ խախտումները

Նախորդ հոդվածում հիշատակված լուրջ խախտումների թվին են պատկանում այն

խախտումները, որոնք կապված են հետեւյալ գործողություններից մեկն ու մեկի հետ

այն դեպքում, եթե այդ գործողություններն ուղղված են սույն Կոնվենցիայի հովանավորությունից օգտվող անձանց կամ գույքի դեմ. կանխամտածված սպանությունը,

խոշտանգումները եւ անմարդկային վարվելակերպը, ներառյալ՝ կենսաբանական փորձերը,

կանխամտածված կերպով ծանր տառապանքի եւ լուրջ խեղման ենթարկելը, առողջությանը

վնաս հասցնելը, գույքի անօրինական, կամայական եւ մեծ չափերի հասնող ավերումը

եւ յուրացումը, որոնք չեն բխում ռազմական անհրաժեշտությունից:

ՀՈԴՎԱԾ 52

III. Պայմանավորվող կողմերի պատասխանատվությունը

Ոչ մի Բարձր պայմանավորվող կողմի թույլ չի տրվի իրեն կամ որեւէ այլ պայմանավորվող կողմի ազատել այն պատասխանատվությունից, որը նրա կամ այլ պայմանավորվող կողմի վրա է դրվում նախորդ հոդվածով նախատեսված խախտումների հետեւանքով:

ՀՈԴՎԱԾ 53

Յետաքննության ընթացակարգը

Ընդհարման մեջ գտնվող կողմերից մեկնումեկի խնդրանքով Կոնվենցիայի խախտման մասին ցանկացած պնդման առթիվ հետաքննություն պետք է սկսվի շահագրգիռ կողմերի միջեւ սահմանման ենթակա ընթացակարգով:

Յետաքննության ընթացակարգի հարցում համաձայնություն ձեռք չբերելու դեպքում, կողմերը, փոխադարձ պայմանավորվածությամբ, ընտրում են միջնորդ դատավոր, որը որոշում է ընթացակարգի հարցը:

Յենց որ խախտումը պարզվի, ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը կկասեցնեն այն եւ հնարավոր կարճ ժամկետում դրա համար պատժելու միջոցներ կձեռնարկեն:

Եզրափակիչ դրույթներ

ՀՈԴՎԱԾ 54

Լեզուները

Սույն Կոնվենցիան կազմված է ֆրանսերեն եւ անգլերեն լեզուներով: Երկու տեքստերն էլ հավասարապես սույնական են:

Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդը կապահովի Կոնվենցիայի պաշտոնական թարգմանությունները ռուսերեն եւ իսպաներեն լեզուներով:

ՀՈԴՎԱԾ 55

Ստորագրումը

Ներկա ամսաթվով թվագրված սույն Կոնվենցիան մինչեւ 1950 թվականի փետրվարի

12-ը կարող է ստորագրվել 1949 թվականի ապրիլի 21-ին ժնեում բացված համաժողովին ներկայացված բոլոր տերությունների, ինչպես նաեւ այդ համաժողովին

չներկայացված տերությունների կողմից, որոնք մասնակից են 1907 թվականի հոկտեմբերի 18-ի Հաագայի X կոնվենցիային՝ 1906 թվականի ժնեի կոնվենցիայի սկզբունքները ծովային պատերազմում կիրառելու համար, կամ "Գործող բանակներում

վիրավորների եւ հիվանդների վիճակի բարելավման մասին" 1864, 1906 կամ 1929 թվականների ժնեի կոնվենցիաներին:

ՀՈԴՎԱԾ 56
Վավերացումը

Սույն Կոնվենցիան կվավերացվի հնարավորին չափ արագ, եւ վավերագրերն ի պահ

կհանձնվեն Բեռնում:

Յուրաքանչյուր վավերագրի հանձնման մասին կկազմվի արձանագրություն, որի

հաստատված պատճենը Շվեյցարիայի Դաշնային խորհրդի կողմից կհանձնվի բոլոր այն

տերություններին, որոնց անունից կստորագրվի Կոնվենցիան կամ հայտարարություն

կարվի դրան միանալու մասին:

ՀՈԴՎԱԾ 57
Ուժի մեջ մտնելը

Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ կմտնի վեց ամիս անց այն բանից հետո, երբ առնվազն երկու վավերագիր ի պահ կհանձնվի:

Հետագայում Կոնվենցիան յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմի համար

ուժի մեջ կմտնի նրա վավերագիրն ի պահ տալուց վեց ամիս անց:

ՀՈԴՎԱԾ 58
Առնչությունը 1907 թվականի կոնվենցիայի հետ

Սույն Կոնվենցիան Բարձր պայմանավորվող կողմերի միջեւ հարաբերություններում

իրենով փոխարինում է 1907 թվականի հոկտեմբերի 18-ի Հաագայի X կոնվենցիան՝ 1906

թվականի Ժնևի կոնվենցիայի սկզբունքները ծովային պատերազմում կիրառելու վերաբերյալ:

ՀՈԴՎԱԾ 59
Միացումը

Ուժի մեջ մտնելու օրից սույն Կոնվենցիան բաց կլինի դրան միանալու համար ամեն մի տերության առջեւ, որի անունից այդ Կոնվենցիան չի ստորագրվել:

ՀՈԴՎԱԾ 60
Միանալու մասին ծանուցումները

Յուրաքանչյուր միանալու մասին գրավոր կհայտնվի Շվեյցարիայի Դաշնային խորհրդին, եւ միանալն ուժի մեջ կմտնի վերջինիս կողմից այդ հայտարարությունն ստանալու օրից վեց ամիս հետո:

Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդը միանալու մասին կհաղորդի այն տերություններին, որոնց անունից ստորագրվել է Կոնվենցիան կամ միանալու մասին

հայտարարություն է արվել:

ՀՈԴՎԱԾ 61
Անմիջապես ուժի մեջ դնելը

2 եւ 3 հոդվածներում նախատեսված դեպքերն անմիջապես ուժի մեջ կդնեն ի պահ տրված վավերագրերը, ինչպես նաեւ միանալու հայտարարությունները, որոնց մասին ընդհարման մեջ գտնվող պետությունների կողմից կհայտնվի մինչեւ ռազմական գործողություններն սկսվելը կամ գրավումը կամ դրանից հետո: Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդն ամենաարագ կերպով կհաղորդի ընդհարման մեջ գտնվող կողմերից ստացված վավերացումների կամ միանալու մասին:

ՀՈԴՎԱԾ 62
Չեղյալ հայտարարելը

Բարձր պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը հնարավորություն կունենա չեղյալ հայտարարել սույն Կոնվենցիան:
Չեղյալ հայտարարելու մասին պետք է գրավոր հայտնվի Շվեյցարիայի Դաշնային խորհրդին, որն այդ մասին կհաղորդի բոլոր Բարձր պայմանավորվող կողմերի կառավարություններին:
Չեղյալ հայտարարվելը ուժի մեջ կմտնի միայն Շվեյցարիայի Դաշնային խորհրդին արված հայտարարությունից մեկ տարի անց: Սակայն, չեղյալ հայտարարվելը, որի մասին հայտարարությունն արվել է այն ժամանակ, երբ չեղյալ հայտարարող տերությունը մասնակցելիս է եղել ընդհարմանը, չի կարող ուժ ունենալ մինչեւ հաշտություն կնքվել եւ, համենայնդեպս, քանի դեռ չեն ավարտվել սույն Կոնվենցիայի հովանավորությունից օգտվող անձանց ազատման եւ հայրենադարձության գործողությունները:
Չեղյալ հայտարարվելն ուժ կունենա միայն չեղյալ հայտարարող տերության վերաբերմամբ: Այն ոչ մի կերպ չի կարող ազդել այն պարտավորությունների վրա, որոնք ընդհարման մեջ գտնվող կողմերը պարտավոր կլինեն շարունակել կատարել միջազգային իրավունքի սկզբունքների ուժով, քանի որ դրանք բխում են քաղաքակիրթ ժողովուրդների միջեւ սահմանված սովորույթներից, մարդասիրության օրենքներից եւ հանրային խղճի հրամայականից:

ՀՈԴՎԱԾ 63
Գրանցումը Միավորված ազգերի կազմակերպությունում

Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդը սույն Կոնվենցիան կգրանցի Միավորված ազգերի կազմակերպության քարտուղարությունում: Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդը Միավորված ազգերի կազմակերպությանը կհաղորդի նաեւ այն բոլոր վավերացումների, միանալու եւ չեղյալ հայտարարելու մասին, որոնք սույն Կոնվենցիայի

կապակցությամբ կստացվեն:

Ի հավաստումն որի, համապատասխան լիազորություններ ներկայացնելով՝
ներքոստորագրյալները ստորագրեցին սույն Կոնվենցիան:

Կատարված է ժնեում, 1949 թվականի օգոստոսի 12-ին, ֆրանսերեն եւ
անգլերեն

լեզուներով: Սույն Կոնվենցիայի բնօրինակը կպահվի Շվեյցարիայի
Համադաշնության

արխիվներում: Կոնվենցիայի հաստատված պատճենները Շվեյցարիայի
Դաշնային խորհրդի

կողմից կհանձնվեն Կոնվենցիան ստորագրած կամ դրան միացած յուրաքանչյուր
պետության:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

Անձնական վկայականի ձեւը

Երեսի կողմը

(այն երկրի եւ գինվորական իշխանությունների անվան տեղը, որոնք տվել են վկայականը)	
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ	
գինված ուժերին կցված սանիտարական եւ հոգեւոր անձնակազմի անդամների համար	
Ազգանուն	
Անուն	
Ծննդյան թիվը	
Կոչումը	
Չորային համարը	
Սույն ինքնության վկայականի տերը պաշտպանված է Ծովում գինված ուժերի կազմից վիրավորների, հիվանդների եւ սավաբեկյալների վիճակի բարելավման մասին	
1949 թ. օգոստոսի 12-ի ժնեի կոնվենցիայով որպես	
Տրված է	Վկայականի N

Հակառակ երեսը

Վկայականի տիրոջ լուսանկարը	Վկայականի տիրոջ ստորագրությունը
կամ բութ մատի մատնահետքը եւ կամ	
երկուսն էլ	
Վկայական տված զինվորական իշխանությունների ցցուն կնիքը	
Հասակը	Մազերը
Աչքերը	
Մյուս բնորոշ նշանները	

* Կոնվենցիան Հայաստանի Հանրապետության համար ուժի մեջ է մտել 1993 թվականի դեկտեմբերի 7-ից: